

Sămănătorul

Revistă Săptămînală

Sunt îngrijirea d-lor :

AUREL C. POPOVICI

PENTRU PARTEA POLITICĂ.

O. AȚGHEL, ST. O. IOSIF, M. SADOVEANU, C. SANDU-ALDEA, ION SCURTU

PENTRU PARTEA LITERARĂ.

G. M. MURGOCI

PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ.

Sumarul :

I. SCURTU. — Deschiderea Teatrului Național («Cel din urmă vlăstar»).

I. VOLBURĂ. — De ce-ai plecat?... (poezie).

AL. G. DOINARU. — Călugărul Gherasim (nuvelă).

C. F. — Torquato Tasso (Goethe).

D. C. ZAVALIDE. — Amintiri (trad. după André Theuriot).

IVAN TURBINĂ. — Cronica veselă: Sfârșitul unei penițe.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI

EXEMPLARUL :

În țară . . . 20 bani

În străinătate 25 ,

ABONAMENTUL ANUAL :

În țară . . . 10 lei

În străinătate , 12 ,

„MINERVA“

INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ
B-dul Academiei 3, — Edgar Quinet 4
BUCUREȘTI

A apărut :

BIBLIOTECA MINERVEI No. 5

Proza
Literară

DE

M. EMINESCU

PREȚUL 30 BANI

De vânzare la toate librăriile

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA
B-dul Academiei, 3,
Strada Edgar Quinet, No. 4.
BUCURĂȘTI

ABONAMENTUL ANUAL
În țară 10 lei
În străinătate. 12 »

DESCHIDEREA TEATRULUI NAȚIONAL

«*Cel din urmă vlăstar*», dramă originală, în 3 acte, de d. N. Pandelea.

Intiul debut în noua stagiune a Teatrului Național, n'a fost nici al vre-unui actor nou, nici chiar al autorului de tot nou al piesei «*Cel din urmă vlăstar*», ci al d-lui Pompiliu Eliade, noul director. Iar d-sa a debutat cu succes, o recunoaștem bucuroși. Deschiderea neobicinuit de solemnă, cu «Imnul regal» ascultat în picioare de toți cei de față, cu «Răsunetul Ardealului» și cu «Deșteaptă-te Romîne», executate de corul societății «Carmen», cu puternicul imn al Romîniei, compus de d. Castaldi, un adevărat artist de mîna 'ntiîu, — iată o inovație fericită, foarte expresivă din punctul de vedere național și artistic, o inovație care va fi dus pe unii, mai orientați, pînă 'n depărtatele începuturi de avînt curat și de jertfă ale Teatrului nostru romînesc cu istoricele-î concerte filarmonicești.

Al doilea debutant al noiei stagiuni, autorul piesei «*Cel din urmă vlăstar*», a fost și mai original decît noul director, dar mult mai puțin norocos. O constatăm cu părere de rău pentru d. N. Pandelea, care promite, totuși, prin unele calități ale piesei sale și mai ales prin concepția ei îndrăzneată și tinerească, alte opere, mai firești și mai coapte; o părere de rău avem de asemenea pentru subiectul însuși al piesei, care prin fondul ei național, moral și dramatic, ar fi meritat studii pregătitoare temeinice din partea autorului și un talent matur, sigur de sine.

Drama d-lui Pandelea se petrece în Munții Apusenî, țara vitejilor «*Moți*», în 1877. Tocmai începe războiul nostru cu Turcii. Tinărul Augustin, unicul fiu al părintelui Axente Șoiman, vrea să zboare la luptă, alătura cu frații săi de la Dunăre. Părintele, care vede într'însul pe «cel din urmă vlăstar» al unui neam de Voevozi, neam pe care autorul îl inventează aici în contrazicere cu adevărul istoric cel mai elementar, se împotrivește din răsputeri: e destul că și-a

vărsat el sîngele pentru neam, că tot pentru neam i-au pierit fiii și fetele la 1848, 1859, 1866... Augustin trebuie «scăpat», trebuie înșurat, menirea lui e să asigure traiul mării departe al «neamului Șoimanilor», precum lăsase cu limbă de moarte și bunicul lui Augustin. De aceea-l chemase acasă părintele pe Augustin, care, tot din porunca tatălui său, se refugiase în România, din pricina unei condamnări la doi ani de închisoare pentru o cuvîntare politică, și trăia supt ocrotirea mătușei sale, maica Pelaghia, sora bătrînului Șoiman. Logodnica lui Augustin își imploră și ea iubitul să nu plece la moartea sigură a războiului, dar Augustin e neînduplecat, el și-a dat cuvîntul să plece, a fost și înrolat de Ministerul de război din București, cu gradul de locotenent, căci mări luptase în războiul din 1870 pentru «frații francezi». Convins că orice stăruințe sînt zadarnice și îngrozit la gîndul «stingerii neamului Șoimanilor», părintele pune o cursă fiului său, îl închide într'o cameră și el însuși îl dă pe mîna jandarmilor care-l căuta: mări bine la închisoare de cit la moarte; de acolo va scăpa, se va însura cu logodnica lui, va avea copii și «neamul Șoimanilor» va trece biruitor înainte, asigurîndu-și gloriosul trecut de șase veacuri. Auzind de fapta părintelui, logodnica lui Augustin și fratele de cruce al acestuia, Nicoară, căpetenia Moșilor, îi pornesc pe aceștia la «răzvrătire împotriva legii»; jandarmii sînt legați, Augustin scapă, încalcă și, împreună cu Nicoară, pleacă în goana cailor spre hotare. Deznădăjduit la culme, părintele Șoiman, rămas singur, poruncește slugilor să dezlege pe jandarmi, ca să-i readucă pe fiu-său, fie și legat în lanțuri, dar viu, scăpat de ori-ce primejdie a războiului. Jandarmii ajung din urmă pe fugari, aceștia se împotrivesc, Augustin e culcat la pămînt de un glonte — și moare. Bătrînul, ne mări putînd îndura lovitura fatală, își pierde mințile și lingă cadavrul fiu-său, lingă prăpastia «neamului Șoimanilor», în mijlocul Moșilor încremeniți de groază, binecuvîntează ca de nuntă pe mort și pe logodnica-i zdrobită...

Opera d-lui N. Pandelea este, de sigur, o încercare tinerească simpatică și își merită aplauzele pe care le-a stors unei părți din public. Ea poate fi pusă în rîndul recentelor piese cu tendinți naționale și etice, «Mama» (a d-lui Miculescu), «Știrile de senzație» (a d-lui I. Bacalbașa) și «Sanda» (a d-lui Al. Florescu); este însă inferioară, în ori-ce caz, «Mamei» și mări ales «Sandei», pentru-că autorii acestora, oameni maturi, cu observație psihologică încercată și cu multă cunoaștere a vieții, au avut inspirația bună să-și ia subiectele din mediul lor social, dintr'o lume pe care o studiaseră deplin și o pătrunseseră adînc, pe cînd d. N. Pandelea dovedește, — din nenorocire, prea

des — că n-a căutat prilejuri de-a se familiariza cu mediul piesei d-sale nici din proprie intuiție, căci nu cred să fi fost vr'odată în Munții Apusenî, nici chiar din puțina literatură care i-ar fi stat la îndemînă și i-ar fi fost de folos. Pornit numai de avîntul laudabil al tinereții, d-sa n-a izbutit să ne dea mai mult decît o piesă romantică juvenilă, fără caractere reale, fără un mediu de viață studiat în intimitatea lui și înfățișat plastic, fără conflicte dramatice reale și fără acea acțiune vie, firească, strîns legată, care-î o condițiune esențială a orî-cărei drame trainice. Neținînd seamă de adevărul estetic că dramele realiste nu se imaginează, ci se trăiesc de autorul lor, d. Pandelea ne-a lăsat cu părerea de rău că a 'ncercat de prea tînăr dezvoltarea unui subiect prea realist — și cu dorința vie ca să izbuțească, din acest punct de vedere, în viitor.

Necunoașterea mediului social și a caracterelor din Munții Apusenî, este defectul fundamental și hotărîtor al piesei «Cel din urmă vlăstar». Ca unul ce cunosc Munții Apusenî și pe Moți, de cari mă leagă amintiri neuitate, ca unul care aș fi dorit din suflet cea mai strălucită izbîndă încercării d-lui Pandelea, constat acest defect în nădejdea că autorul, care pare un diletant serios, departe de-a se supăra, va înțelege că am dreptate și se va orienta de-aci 'nainte mai cu noroc.

Atunci va recunoaște și d-sa că pentru o dramă din viața Moșilor nu este nevoie nici să li se atribuie Voevozi și neamuri de Voevozi, nici să se introducă în viața lor sufletească, simplă și dîrză, ca natura în care trăiesc, conflicte dramatice bizare, precum este conflictul între extrema dragoste egoistă, de familie, și între dragostea de neam.

Ca pură și tinerească inspirație romantică, drama d-lui Pandelea e firesc să nu poată rezista nici unei critici psihologice mai severe. Prea desele momente psihice artificiale ale piesei aū trebuit să-l stingherească pe autorul însuși. De aci, probabil, sumedenia de tirade patriotice și poetice, frumoase în sine, dar inadmisibile în acțiunea dramatică; de aci argumentarea retorică repetită și supărătoare, care fatal trebuia să înlocuească fireasca, convingătoarea, nemijlocita argumentare psihologică a *realității*, ce se poate manifesta în dramă numai prin caractere dintr'o bucată și prin faptele lor, nici decît prin vorbele, orî cît de înflăcărare, ale unor personaje cărora nici cel mai mare autor din lume nu le poate da *viața* ce nu le-a dat-o creatorul lor, autorul.

Într'un singur caz, conflictul dramatic esențial din piesă — între tată și fiu — ar fi părut firesc și ar fi mișcat publicul: dacă autorul, inspirîndu-se din grozavele drame ibseniene, ar fi dat un substrat ps'ho-patologic tezei sale, înfățișînd pe părintele Șoiman ca nebun

nainte de-a 'și da fiul pe mîinile jandarmilor. O problemă prea grea, de sigur, pentru un debutant, dar singura soluție care ar fi salvat drama psihologicește. Astfel însă, precum ni se arată Șoiman bătrîmul, este cu neputință să ne cutremure de fiorii realității: un suflet nobil, ca el, un fruntaș al neamului, un preot — chiar un preot! — să fie 'n stare a-și salva sieși fiul prin dușmanii săi și ai neamului său, nu poate fi de crezut, — căci nu poate exista un caz «dramatic» ca acesta în viața cea adevărată, oricît ar fi fost ea de neistoricește înfățișată în piesă. Bietele argumentații ale bietului părinte, prin care autorul încearcă mereu a da o aparență de motivare psihologică atitudinii imposibile a bătrînului Șoiman, sînt prea stîngace și prea slabe decît să ne împiedece a simți în locul unei teribile stări sufletești dramatice o simplă încurcătură decisivă a autorului apucat pe un drum greșit.

Dar piesa își are și calitățile incontestabile. Le scot la iveală cu cea mai mare plăcere. Înainte de toate, merită laudă limba românească îngrijită și poetică, dialogul natural — dovadă a talentului dramatic —, istețimea scenică destul de mare, unele momente dramatice cu adevărat fericite, precum scenele între tată și fiu și între logodnică și Augustin (din act. II), apoi caracterele secundare bine închegate, al logodnicei și al lui Nicoară, singurul Moș adevărat din piesă, precum și rolurile lor consecvent dezvoltate de autor. Substratul național al piesei merită deasemenea toată simpatia.

Aceste calități sînt, fără îndoială, remarcabile la un debutant și îndreptățesc nădejdea că autorul, trecînd cu suflet biruitor peste întia încercare, ne va putea da, odată și odată, probe definitive ale chemării sale dramatice. Eū unul am ciștigat, din anumite calități ale piesei, impresia îmbucurătoare că d-l Pandelea are suficienta tărie sufletească de-a nu se descuraja cu una cu două și acea seriozitate intelectuală și morală care-l desparte ca de un abis de tinerii autori porniți să ia nemurirea cu asalt, — dintr'o singură lovitură și din cea mai fragedă vristă a carierei lor literare. Această impresie m'a și îndemnat să constat cu sinceritate defectele hotărîtoare ale piesei.

Cite-va cuvinte despre punerea în scenă și despre roluri. Montarea piesei n-a putut mulțumi pe cunoscătorii, chiar mai superficiali, ai vieții din Munții-Apuseni : o casă de urmaș din Voevozi, stăpîn pe munți de aur, mîndru, nu putea fi acel sărac interior, cu cite-va scaune, un pat peste care steteau, ca de împrumut, niște perini, cu cadre ieftene pe pereți și cu nescași ștergare atîrnate ca pentru a se svînta... Costumele moțești erau, ce-î dreptul, mai îngrijite, afară de acele curioase redingote

ale prietenilor lui Augustin și de costumul, cu totul rău ales, al acestuia : închipuiți-vă un tânăr Moș, fie și venit de la București, care se plimbă de colo pînă colo în costum negru, cu pardesiul pe braț, gata... să încalce pe roibul său și să plece pînă la Dunăre! Așa de ne-practică nu-s Moșii nici chiar în cele mai teribile încurcături dramatice!

De jucat, piesa a fost foarte bine jucată. D. Nottara (Axente Șoiman) a făcut adevărate efortări de-a corecta pe autor, dîndu-ne un caracter cu aparență de realitate, și a avut admirabile momente, care te cutremurau. D-șoara Voiculescu se afirmă tot mai mult ca un talent de forță; creațiunea d-sale (logodnica Livia) ne-a înfățișat o fată de Moș reală, atîta vervă și atîta pricepere a știut pune în jocul d-sale; erau părți care au provocat o mișcare de admirație generală. D. Demetriad (Augustin) a izbutit să dea, uneori, viață rolului său dificil, iar d. Leonescu s-a pătruns pe deplin de caracterul lui Nicoară și ne-a dat un Moș strajnic, trezind regretul de-a nu fi avut acest Moș un rol principal în piesă. Bine a fost și d-na Demetriad în Pelaghia.

Pe scena de seară nu cred să se mențină multă vreme piesa d-lui Pandelea; foarte probabil, ea va trece în curînd între piesele de dimineață, unde este mult mai potrivită prin fondul și prin tendința ei, prin romantismul întregii atmosfere și prin înflăcăratele tirade naționale.

I. SCURTU.

DE CE-AI PLECAT?..

O, toi que j'eusse aimé, ô toi
qui le savais!

Ch. Baudelaire.

De ce-ai plecat,

Ducînd cu tine spre-alte țări necunoscute,

Iubirea noastră începută în nopți de albă poezie?

De ce-ai plecat,

Cînd vîntul toamnei îngîn'o tristă melodie,

Și te'nșoară nostalgia și plînsul frunzelor căzute?

De ce mi-ai spus, zîmbînd prin lacrimi,

Un trist

Și dureros adio?

Și n'treaga ta făptură-atuncea de ce-mi păru mai răpitoare?

De ce în ochii tăi albaștri —

Ca floarea-albastră de cicoare —

Citii o lume de regrete pe care'n veci mi-oî aminti-o?

De ce în zarea cenușie căta privirea tu pierdută,
 Urmind în zborul lor cocorii.
 Spre alte zări de primăvară,
 În golul cărora plutește fiorul basmelor de sară
 Și unde veșnica Iubire își poart' aripa nevăzută ?

.... Acum,
 Mînați de-aceleași doruri,
 Se 'ntorc voioși la noi cocorii,
 Și-aduc cu ei din depărtare solia tainic'a Iubirii...
 Din nou în vesela grădină se 'nalță mîndri trandafirii
 Și 'ncet
 Pe căi aeriene
 Plutesc în zarea-albastră norii !

... De ce-mi răsai din nou în minte, și azi ca și odinioară
 Cu-acelaș farmec trist în ochii senini și purtători de pace ?
 O vino iar !
 Pădurea cîntă...
 Pe munți zăpada se desface
 În aburi calzi,
 Și freamăt dulce seninul zării 'l înfloară.

În jurul meu
 E-atîta soare și-atîta caldă veselie :
 O vină iar,
 Să reîncepem din nou poemul fericirii,
 Și mîndră iarăși să 'nflorească
 Pe-alei,
 Supt arcul înfloririi,
 Iubirea noastră începută în nopți de albă poezie :

I. VOLBURĂ.

GĂLUGĂRUL GHERASIM

— ISTORIE ADEVĂRATĂ DIN VIAȚA GĂLUGĂREASCĂ —

I.

De la schitul Măgurii se vede Tîrgul-Ocnii ca'n palmă: case mărunte, acoperite cu tablă roșie, altele acoperite cu draniță, și numai cîteva clădiri cu două rînduri; cele mai multe așezate pe partea stîngă a Trotușului, cu începere dela gura tunelului și pînă la vale, spre Viișoară. Din oricare parte a tîrgului se vede schitul alb, așezat pe

pisc, bătut de vânturi puternice, fără să se clintească o draniță din acoperemîntul trainic. Schitul pare o uriașă pasăre albă, încremenită acolo de atîta amar de vreme.

Maî înaintea erau chilia multe împrejurul schitului, dar le-au dărîmat anii și, maî cu seamă, credința care slăbește din zi în zi, dinaintea ochilor noștri. Averi mari nici-odată n'a avut schitul; dar vechii credincioși urcau de multe ori dealul Măgurii, și umpleau buzunarele călugărilor cu sārindare, cu acatiste și pomelnice.

Pe lîngă schit trăiau altădată nenumărați călugări, cari puteau foarte bine să viețuiască cu îmbelșugare din pomenile dese și multe ce curgeau, maî cu seamă, în zilele de sārbitoare. Credincioșii de pe valea Trotușului, de la Palancă și pînă dincolo de Adjud, alergau de multe ori și dāruiiau bani peste bani, cā doar-doar mila lui Dumnezeu se va revārsa peste inimile lor necājite și setoase de bine.

Citā vreme credința era în floare, schitul adăpostea o sumă de călugări, credincioși sau lacomi de averi; dar cînd au început să scadă veniturile, adică să scadă credința, după cum spun aceștia ascetii netrebuincioși și cu păcate ascunse, schitul a început să se despopuleze, pînă ce-a ajuns în starea de astăzi, numai cu doi trei călugări, cari maî îngrijesc de sālășul dumnezeiesc.

Aici, la schit, în sārbitorile mari, maî înainte vreme și chiar acum în zilele noastre, aleargă lumea în zorii zilelor de vară, cālduroase, sār-și petreacă ceasurile de hodină prin pādurile cari împrejinuesc minăstirea. E o adevărata plăcere sār-i vezi pe tirgoveți, — bărbați, femei, copii, — fiecare cu o legătură în mină, mîncare sau bătură, îndreptîndu-se spre umbra deasă și ispititoare a codrului, pe înălțimea muntelui din fața salinelor. Cîntece, potop de vorbe, zgomot, chiuituri, fluerături: liniștea pādurii e zguduită temeinic. Și nu-i credința care cālăuzește acest norod spre schitul Măgurii, ci dorul tainic și neînfrînt al inimii, care chiamă pe fiecare să guste din seninătatea unui colț de natură, și să se rācorească la umbra copacilor uriași și deși.

Cālugărul Gherasim a fost surghiunit în acest locaș sfînt al Măgurii de către mitropolitul Moldovei. Alungat dela minăstirea Secu, din județul Neamț, fusese trimis aicea, sār-și ispășească păcatele, pe care, de altfel, nu le sāvîrșise.

Gherasim a fost un copil nenorocit, făcut de o maică dela minăstirea Agapia cu un călugăr de la minăstirea Secu. Prin urmare nu avea nici tată, nici mamă, cāci nici călugărul nici călugărița nu-l puteau recunoaște de copil al lor. Maica Vasilichia l'a nāscut la o soră a ei din județul Vaslui, și pe urmă l'a lāsat acolo vre-o patru ani, trimetîndu-i din cînd în cînd bani și hāinuțe. Murind de oftică

sora maicii, Gherasim fu luat de tatăl său și crescut la mînăstirea Secu.

«Un copil străin, găsit pe drumuri», spunea călugărul Macarie, cînd îl întreba cineva al cui este băetul *ista*.

În singurătatea mînăstirii, Gheorghe (așa îl chema pe băet înainte de a se călugări) alerga din chilie în chilie, dela calugăr la călugăr, toată ziua, de dimineață pînă seara. Nicî un tovarăs de sama lui, nicî un prieten de joacă și de zburdăciuni nu avea. Hainele negre și fețele plecate spre pămînt ale călugărilor tăcuți omorau zi cu zi vioiciunea unei copilării închise între gardurile liniștei și rugăciunilor. Aducea cu ulciorul apă la toți călugării, dela șipotul din apropiere, mătura une-orî chiliile, fără să fie plătit cu ceva de nimeni, căci nu se trezise în sufletul lui încă gîndul unei răsplăți pentru munca de slugă. Seara învăța literile vechi cu călugărul Macarie orî cu alt călugăr. Alte-orî lua ciocănașele, pleca în pădure, alegea copacul cel mai gros, și aicea se învăța a toca, pînă sârea coaja copacului în sute de surcelușe. La slujbe ședea în strana dreaptă și ținea isonul, cu glasul lui limpede și ascuțit ca un glas de fetiță. Cîta grijă purta pentru copilul acesta călugărul Macarie, tot atîta grijă îi purtau și ceilalți călugări: nicî o deosebire. Par'că nicî nu era copilul unuia dintre dinșii! În mijlocul lor, Gheorghe era ca o tufă tinărară, lipsită de soare, în mijlocul unei păduri imense de sălcii pletoase. Zîmbetele copilăriei dispăreau unul cîte unul de pe fața rumenă, cu vremea care cîrgea fără întrerupere an după an. Gheorghe învățase bine cartea bisericască, și cînta strașnic de frumos răspunsurile stranei. Tatăl său, călugărul Macarie, nu i-a arătat nicî odată măcar un semn de dragoste părintească, așa că sufletul băetului nu se alipise nicî de o față bisericască din schit. Pentru el, orî călugărul Macarie, orî Atanasie, sau ori care alt călugăr, erau tot una: niște oameni cu sufletul dăruit lui Dumnezeu. Și, fie că o credință păstrată din moși-strămoși îl îndemna să cinstească lucrurile sfinte, fie că în mijlocul călugărilor trebuia să se deprindă cu viața ceia de post și rugăciuni, cu cît creștea mai mare, cu atîta sufletul băetului aluneca spre o viață mai tilhnită, mai plină de smerenie, și plină de gîndurile însuflețite pentru mărirea lui Hristos.

La vrîsta de 18 ani, Gheorghe intră în tagma călugărească, supt numele de Gherasim. Starețul mînăstirii îi dădu și lui o chilie și un teanc de cărți: *Viețile Sfinților*.

În noua lui haină, neagră și largă, începu să se simtă altfel de om. Avea parcă mai multă încredere într'însul, și, nu știu cum, îi părea că este chemat într'o ceată de oameni cu totul deosebiți de aceia

cari veniau la minăstire din cînd în cînd, din satele de prin împrejurimile Secului. Auzind veşnic de păcatele lumii, de lipsa de credinţă a oamenilor, de faptele ruşinoase ale bărbaţilor şi femeilor, s'a trezit în sufletul lui acea ură temeinică, așa de răspîdită printre călugări, în potriva mirenilor.

De obicei cǎlugării schitului, după ce-şi făceau rugăciunile, se scoborau sau în vre-un sat din apropiere, sau colindaū prin pădurile mărginaşe după bureţi. Umblau stingheri, unul încoace, altul încolo, fără vioiciune, fără vlagă, parcă se gîndeau totdeauna la descoperirea unei scări pînă la cer, şi oarecum idiotiţi de viaţa mohorită, tainică şi singuratică pe care o duceau, de multe ori cu mare anevoie şi cu multe îndurerări ascunse. Într'o zi cǎlugărul Gherasim avu o dezamăgire crudă. Rătăcia singur prin pădure, şi ajunsese în faţa unei văgăuni. În fundul văgăunii, într'o parte ascunsă, zări două trupuri îmbrăcate în haine preoţeşti.

Începu să-şi facă cruce, cu ochii speriaţi ca de o vedenie nelegiuită, şi se întoarse înapoi la schit. Spuse stareţului tot ce văzuse:

«L-am cunoscut, l-am văzut bine; era cǎlugărul Macarie.

— Nu se poate, nu se poate, spuse stareţul înfiorîndu-se.

— Ba, da! L-am văzut eu. Era el şi maica Vasilichia, care vine de multe ori pe aici».

Stareţul bătrîn, şi cu barba albă ca un caer de lînă, clătină din cap, făcu cîteva cruci, şi rosti încet, cu ochii cătră icoana maicii Domnului:

«Nu-l ierta, maică prea curată, că mare nelegiuire a făcut».

Gherasim porni în chilia lui, plin de gînduri. Îi părea rău că l-a pîrit pe cǎlugărul Macarie, pentrucă, la urma urmei, parcă tot Macarie a avut mai multă grijă de dînsul decît ceilalţi cǎlugări. Dar haina cǎlugărească e sfîntă, — se gîndea Gherasim —, şi lucrurile sfînte nu pot fi amestecate cu cele rele. Apoi a îngenunchiat în chilia lui, a deschis cartea de rugăciuni, şi s'a rugat la Maica Domnului mai bine de un ceas.

Spre seară s'a întors cǎlugărul Macarie cu o batistă roşie plină de bureţi: nu se dusesă zadarnic în pădure de data asta.

Cum l-a văzut stareţul de pe cerdacul arhondăriei, l-a chemat la dînsul, şi au intrat într'o chilie.

Te-ai făcut nevrednic de rasa cǎlugărească, frate Macarie, spuse stareţul cu glasul tremurător.

— De ce, frate Ioanichie? întrebă liniştit Macarie.

— Mă mai întrebî de ce? Nu ştii? Unde ai fost astăzi?

— După bureţi.

— Numai după bureți? Dar cu maica Vasilichia nu te-ai întâlnit?

— Nu; răspunse Macarie repede.

— Dar pe călugărul Gherasim nu l-ai văzut prin pădure?

— Nu.

— Nu spune minciuni, frate Macarie, că «cel ce spune minciuni, în fundul iadului va merge.»

Călugărul Macarie își făcu cruce și spuse rugător:

«Doainne, Doainne, iați numele tău drept mărturie, că nu mă știu vinovat cu nimica.

— Cum, nu ai pe suflet nici o vină? Atunci de ce mi-a spus călugărul Gherasim că te-a văzut cu maica Vasilichia?

— Nu știu nimica, frate Ioanichie; nici nu m'am întâlnit astăzi cu călugărul Gherasim prin pădure.

— Atunci Gherasim a spus minciuni..., minciuni..., defăimare, — răspunse bătrînul Ioanichie, căzînd pe gînduri.

— Da, defăimare, — se grăbi să spună și călugărul Macarie.

După asta se despărțiră. Starețul rămase în chilia lui pe gînduri. Și repede ca un fulger îi veni în minte un gînd îndepărtat, de acum douăzeci și cinci sau treizeci de ani, cînd nu era stareț, și cînd căzuse pe capul lui o vină tot așa de mare ca a călugărului Macarie. Apoi își luă metaniile în mînă, și începu să se roage în fața icoanei Maicii Domnului: «În numele tatălui, și al fiului, și al sfîntului duh, amin. Ajută, doainne, căci cuvioșii se imputinează; cei credincioși se sfîrșesc din ore fiii oamenilor. Lucruri deșarte vorbesc unul altuia, cu buze lingușitoare, cu inimă fățarnică vorbesc. Stirpește, Doainne, etc, etc.»

Măcarie intră cu legătura lui de bureți în chilie și o puse pe un scaun. Avea o față posomorită, și ochii lui scinteiau de răutate și de ciudă. Altul, în locul lui, dacă s'ar fi știut nevinovat, s'ar fi dus numai-decît la călugărul Gherasim, și i-ar fi cerut socoteală. Macarie însă a rămas locului. Îi venia rău c'a aflat starețul despre legătura lui nelegiuită, dar n'avea ce să facă. Nu-i era frică de călugărul Ioanichie, știindu-l bătrîn și îngăduitor, însă îi era ciudă că s'a aflat despre treaba asta tocmai după o pază bună, de mai bine de douăzeci și doi de ani.

Din ziua aceia Macarie cauta să nu mai vorbească cu Gherasim, și se silia, pe cit era cu putință, să nu se întâlnească față în față. De unde înainte, la slujba bisericească, ședeau de obicei în strana dreaptă amîndoi, acum, unul, Gherasim, se mutase în strana stîngă. Părintele Ioanichie n'a mai destăinuit nici unui călugăr întîmplarea nevrednică a lui Macarie; din potrivă, l-a chemat pe Gherasim la

dînsul, și i-a hotărît să-și astîmpere gura și să nu sufle nici un cuvînt. Spunea călugărul Ioanichie :

«Cine știe, poate te-aū înșelat ochii, poate a fost duhul necurat prin preajma sfinției-tale, poate a fost numai o părere. Nu trebuie să învinovățim pe nimeni, pînă cînd nu ne încredințăm bine cu ochii. Dumnezeu e mare, fiule, mare și puternic, și nici un cuvînt rău nu poate să steie împotriva lui. El ne iartă, că-î milostiv, drăguțul».

Degeaba îi spunea călugărul Gherasim că nu l-aū înșelat ochii, că nu-î nici o părere, ci a văzut el bine pe călugărul Macarie cu maica Vasilichia. Bătrînul Ioanichie îi răspundea :

«Poate greșești, fiule, poate a fost duhul necurat prin prejurul sfinției-tale; lasă ! taci din gură. Dumnezeu vede și Dumnezeu iartă, că-î bun și milostiv.»

Într'adevăr, călugărul Gherasim a tăcut, n'a spus nimănuî nici un cuvînt, și-și căuta de treburile lui ca mai înainte. Totuși, în sufletul lui tînăr, curat, în care se zbătea cu vioiciune puterea credinții, se născu un fel de îndoială, care l-a pus să se gîndească mai adînc și mai cu tărie. El nu putea în ruptul capului să priceapă cum mai poate să fie vre-o legătură între sufletul căruntului călugăr Macarie și Dumnezeu, — și supt stăpînirea aceluî gînd, cerceta mereu cărțile groase, cerceta faptele sfinților, canoane e bisericești, să vadă dacă este ertare pentru un păcat lumesc făcut de o față călugărească.

După vre-o șapte luni s'a întîmplat c'a murit călugărul Ioanichie, și 'n locul lui, ca stareț, a venit Macarie, ales de ceilalți călugări ai mînăstirei.

După alegerea noului stareț, Gherasim s'a retras cu totul în chilia lui, și nu eșia decît la slujbele bisericești, și atunci cînd se ducea să-și ieie mîncarea de la bucătărie. La instalarea lui Macarie aū venit și călugărițele de la Agapia ; maica Vasilichia era în rasă de mătase neagră lucie, și cu toate că era femeie în vrîstă, își păstra încă neclintită rumeneala obrazilor. Instalarea a făcut-o un arhieru trimis de la Mitropolie. Lumea de prin satele vecine a venit gătită ca de sărbătoare. Slujba a ținut pînă după amiază. După aceea a fost o masă strașnică în odăile arhondăriei, cu diferite mîncări de post, dar cu destule sticle de vin, toate băute în sănătatea noului ales, care prin credința lui nețărmurită și prin faptele lui bune și cinstite a ajuns pe scaunul care i se cuvîna cu adevărat. Firește că și Gherasim a luat parte la serbarea asta, dar ședea veșnic cu ochii în jos, pentru că maica Vasilichia își primbla privirile, cînd la noul stareț, cînd la dînsul. De ce ? Oare nu cumva maica vrea să-și bată joc acum de el, cînd Macarie a ajuns stăpînul lui ? Gherasim credea

tocmai acest lucru, însă se înșela. În sufletul ei de mamă, călugărița nu-și putea urî feciorul; dar o durere ascunsă îi frământa inima, și i se zbuciuma sufletul că nu putea să strige în gura mare că Gherasim nu trebuie să fie supărat pe Macarie, de oare-ce e feciorul acestuia.

Trecu și ziua instalării noului stareț, cu zgomote neobișnuite și larmă neîntreruptă, și mînăstirea fu din nou cuprinsă de liniștea veche. Nici o deosebire nu putea să aibă înfățișarea mînăstirii, după săr-lătoarea instalării, — atîta doar: în cerdacul arhondăriei nu se mai vedea chipul liniștit și blînd al răposatului Ioanichie, ci fața roșcovană și trăită bine a călugărului Macarie, cu ochii lui albaștri și mari, și cu barba lui care pornea spre încărunțire, îndreptată pe unele locuri cu foarfecele.

Într'o zi Gherasim s'a întîlnit la șipotul din apropierea mînăstirei. Cu călugărul Epifanie, singurul călugăr cu care Gherasim vorbea adesea-orî. Epifanie era un om mai în vîrstă decît Macarie, și venise aici să-și liniștească sufletul cu rugăciuni, după cî-și onorise nevasta care îl înșela, și după-ce făcuse doisprezece ani de ocnă.

Iarba era verde împrejurul șipotului, și soarele de început de toamnă înălția bine văzduhul răcit de vîntul care bătuse vre-o două zile.

«Cald, cald, frate Epifanie.

— Cald, Gherasime, cald.

— Cînd mă gîndesc că vine iarna, îmi vine să-mi ieaŭ lumea în cap. Iar viscol, iar omăt cît casa, iar șuerături prin hornuri, — doamne! doamne! spuse Gherasim.

— Da, și pe urmă vine primăvara, și vara...

— Vine, nu-î vorba, da-î lungă iarna... Ia ascultă!»

Și Epifanie se așeză pe iarbă.

«Stai și sfinția-ta jos. Uite ce e, frate Gherasime. N'ai avut tată și mamă?

— Nu știu, zău, frate Epifanie. Eram prea mic cînd am venit aici. Sfinția-ta ai venit de vre-o trei ani, dar eu aici m'am trezit. *Tată și mamă* n'am zis nimănuî. Îmi spunea starețul de astăzi, cînd eram de vre-o doisprezece ani, că m'a găsit pe drumuri. Umblam din ușă în ușă. Lui i s'a făcut milă de mine și m'a adus aici la mînăstire. Ca prin vis mi-aduc aminte că m'a adus de undeva, de departe, dar eu nu știu bine. Știi, așa, parcă 'mî închipui numai.

— Greu, frate Gherasime, de oamenii cari nu și-au apucat în viață părinții, foarte greu. Ai mei trăesc și acuma, și-s oameni voinici, măcar că-s bătrîni. Dar nenorocul meu...

Epifanie își sfirși vorba într'un oftat adînc. Gherasim se uita pe dealurile care se desfășuraū la poalele mînăstirii, hăt-departe.

«Ce zici de noul stareț, Gherasime?»

— Ce să zic? Nu zic nimic.»

Apoi ca și cum cineva dinăuntru l-ai fi silit să se destăinu-iască, Gherasim se apropie de Epifanie și-i spuse:

«Frate Epifanie, am ceva pe sufletul meu, care mă apasă strașnic și mă arde. Am fost martorul unui păcat mare. Ți l-aș spune și stin-ției-tale, dar mă cam tem.

— Ori în fundul mării, ori în sufletul meu: tot aceea. Spune fără nici-o frică, că din gura mea nimeni n'are să audă nici un cuvînt.

— Să vezi. Starețul de astăzi e un ticălos. L-am prins cu maica Vasilichia într'o văgăună adîncă, cale de vre-un ceas de aici.

— Cînd?

— Acū un an. Încă nu murise părintele Ioanichie, Dumnezeu să-l ierte! Și după ce l-am spus răposatului, Macarie a început să se jure pe icoana Maicii Domnului că nu e adevărat, că eu sint un mincinos, și un om care învinovățește pe altul de geaba.

— Chiar l-ai văzut?

— Cum te văd și mă vezi.

— Mare păcat!

— Mare! Nici nu este pedeapsă în canoanele bisericești pentru un păcat așa de mare; am citit și eu și n'am găsit nimica... Știi ce, frate Epifanie? Îmi vine în gînd să-l spun și la ceilalți călugări, să știe și ei pe cine au ales stareț.

— Ba, treaba asta să n'o faci. Puneți lăcată la gură și taci mai bine. Cine știe, poate să-ți facă vre-un rău.»

Cei doi călugări se sculară și plecară cu ulcioarele de apă spre chiliile lor.

Gherasim se culcă pe pat; soarele fierbinte îi moleșise oasele. Își ținti privirile cîteva clipe pe tavanul chilieii, apoi închise ochii. N'o dormit, dar așa, cu ochii închiși, parcă era mai singur și parcă i se părea că nu poate nimeni să-i fure măcar o fărîmătură de gînd. Să spue și la ceilalți călugări, ori nu? Și după ce și-a frămîntat creierul mai bine de două ceasuri, s'a hotărit să spue tuturor. Dacă ar fi trăit călugărul Ioanichie poate nu destăinuia nimic, dar acum nu vrea să tacă, pentru că nu se poate ascunde un păcat așa de mare.

A doua zi toată mînăstirea știa ce legături au fost între părintele Macarie și maica Vasilichia, care, mai cu seamă acum, de cînd este alt stareț la mînăstire, vine mai des să-și spovedească păcatele către prea cuviosul superior.

Intrase vrajbă mare între călugari. Destăinuirea lui Gherasim fusese ca o furtună strașnică în miezul unei calde zile de vară. Mulți cirteau în contra starețului, și cereau surghiunirea lui la altă mănăstire. Ca să scape de încurcătură, călugărul Macarie porni la Iași să spuie mitropolitului că un frate tânăr, diaconul Gherasim, bagă zizanie între călugări, și nesocotește credința, care spune să te ferești de vorbe rele și de vrajbă. Mitropolitul, fără nici o cercetare, dădu starețului Macarie o carte canonică, pentru mutarea călugărului-diacon Gherasim de la mănăstirea Secu la schitul Măgurii.

Pe drum, la întoarcere, starețul Macarie avu o strașnică părere de rău, că trebuia se se despartă de feciorul său, Gherasim; dar nu mai putea să se întoarcă la mitropolie și să deie înapoi cartea canonică. Lucrul făcut e făcut. Macarie suferise atita din pricina lui Gherasim, pe vremea stăreției lui Ioanichie, dar nu'l putea urî. O! doamne, unde este tatăl care dorește moartea copilului? S'a gândit de multe ori să 'l cheme pe Gherasim, acum când era mare, în chilia lui, și să-î spuie adevărul, dar l-a ținut rușinea în loc, și teama că vor afla ceilalți călugări o faptă pe care n'o îngăduie rasa călugărească.

Cînd a plecat călugărul Gherasim în surghiun canonicesc de la mănăstirea Secu, starețul Macarie ședea în cerdacul arhondăriei și-și ștergea cîte o lacrimă pe furis. Apoi cînd s'a depărtat și nu și-a mai văzut feciorul, a intrat în casă, și a început să plîngă din toată inima. Poate pentru prima oară simția că-și iubește copilul cu o dragoste pe care n'a putut-o da la iveală, pe care a trebuit s-o ascundă, ca să nu păteze tagma călugărească, și să nu se îndepărteze de credința și legea care îl opresc, după ce e călugărit, de a mai fi tată.

(Va urma)

AL. GH. DOINARU.

TORQUATO TASSO

— DE GOETHE —

Act. II. Sc. III.

ANTONIO. TASSO.

TASSO. Așa te văd. Și ce aș fi, amice,
De nu m'aș ține-așa 'nainte ta,
De n'aș căta și eu cu dor comoara
Pe care-atit de bine-o ții ascunsă?
Eu știu că ești deschis cu orișicine,
Și știu că tu 'mî vei fi un prieten bun:
De mult doriaam un astfel de amic.

- Eu nu roşesc de tinereţea mea.
 Pe capul meu uşorul nor de aur
 Lucind frumos vesteşte viitorul.
 O ia-mă-acum pe pieptul tău, amice,
 Şi-arată-mi tu — că-s tinăr şi aprins —
 Cum trebuie cu lumea să mă port.
- ANTONIO. Tu vrei în clipa asta, dragul meu...
 Dar asta cere vreme 'ndelungată!
- TASSO. Acea ce tu cu multă trudă capeţi
 Îţi poate da amicul într'o clipă.
 Eu nu te rog, ci *cer* să-mi fiu amic,
 Îţi cer, Antonio, 'n numele virtuţii
 Ce leagă strîns atîtea inimî mari.
 Să-ţi spun un nume iar? Princesa, da,
 Princesa vrea alături să ne vadă,
 Şi-acelaş gînd îl are Leonora.
 Să mergem dar naintea voiei lor!
 Şi-uniţi pe veci zeiţa să ne vadă;
 Intreaga noastră fiinţă să i-o dăm
 Şi tot ce e pe placul ei să facem.
 Aşa! priveşte-aicea mina mea!
 Nu da'ndărăt, şi n'o respinge iar,
 O, nobil om, şi fă-mi, te rog, plăcerea
 Ce-o simte-un om cînd el se dă cu totul
 Un altui om mai bun şi mai de merit!
- ANTONIO. Cu aripî largi pluteşti! Dar mi se pare
 Că doar să'nvingî tu eşti obişnuit
 Şi numai porţi deschise să 'ntilneşti.
 Doresc din suflet, Tasso, să învingi,
 Dar totuşi văd prea bine c'amîndoi
 Sintem departe încă unul de-altul.
- TASSO. In anî şi 'n merit, da; dar în curaj
 Eu nu mă dau din faţa nimănuî.
- ANTONIO. O, fapta'n veci n'atrage prietenia;
 Curajul mult mai scurtă crede calea.
 Acel ce-ajunge ţinta ia cununa
 Ades, iar nu acel ce-o merita.
 Dar sînt cununî uşoare, fel de fel;
 Şi foarte lesne pe-unele le capeţi.
 De pild'ăşa pe cînd te plimbî aiurea.
- TASSO. Acea ce le dă la unii cerul
 Şi nu mai vrea şi altora să dea —
 E greū să aib'ăşa cum vrea oricine.
- ANTONIO. Aci-î de vină Soarta mai de grabă:
 Aşa 'nţeleg şi eu, căci ea e oarbă

- TASSO. Dreptatea poart'asemenea un vâl,
Și nu privește nici o arătare.
- ANTONIO. Să laude Soarta-acel ce e ferice!
Să-i dea o sută de ochi cu care ea,
Văzînd pe cei de merit, să-i aleagă,
Să-i spun' apoi pe nume cum o vrea.
Și-un dar curat primească ca răsplată,
Și drept podoabă-așa la întîmplare!
- TASSO. Destul de clar ai fost. Mi-ajunge atît!
Adînc acum în suflet te privesc
Și 'ntreaga ta viață o cunosc.
De-ar ști, Princesa-asemeni cine ești!
O, vād cum tu trimeți din ochi săgeți...
In van le 'ndrepti cu ură spre coroana
Ce'n veci va sta așa pe capul meu.
Intîiū să poți a nu mă 'nvidia!
Atunci putea-vei spune că o meriți.
Ea-mi pare mie cel mai mare bine;
Arată-mi totuși pe-omul ce-a sosit
Acolo unde vreau s'ajung; arată-mi
Povestea cui ea singură-mi vorbi,
Și ce poet se poate-asemui
Cu marele Omer și cu Virgil;
Și care om a fost atît de demn
Răsplat'așa de mare să primească
Și-așa cunună'n jurul frunții s'aibă:
Atunci în fața celei ce mi-a dat
Cununa — în genunchi mă vei vedea.
Și-așa voiū sta, cununa să mi-o iea
Și celui demn pe frunte să i-o puie.
- ANTONIO. De sigur păn'acum ești demn de ea.
- TASSO. Eū nu mă tem de dreapta judecată.
Dar nu credeam să fiū disprețuit.
Și nimeni nu-și va rîde de cununa
De care Prințul vrednic m'a crezut...
Prințesa chiar cu drag a împletit-o!
- ANTONIO. Mîndria asta nu îți șade bine
Aici, și nici cu mine mai ales.
- TASSO. Ce tu-ți permiti, și mie-mi șade bine.
E decî gonit de-aicea adevărul?
Și spiritul e'nchis aci'n palat
Și-un suflet mare-așa de mult îndură
Aici nobleța-mi pare că-i mai mult
La locul ei. Și n'are ea puterea
S'apropie pe oameni cei mari?

De prinț pe noi ne-apropie nobleța
 Ce nouă ne-a venit din moși strămoși :
 De ce nobleța dar, și nu simțirea
 Ce nu-i firesc la toți să fie-aleasă,
 Cum n'are-oricine-un șir de mari străbuni?
 Micimea doar se simte-aci 'ncurcată.
 Și'ntocmai ca o pânză de păianjen,
 Nu trebuie în veci de-aceste ziduri,
 De marmoră invidia să s'agățe.

ANTONIO. Îmi spuî că tu disprețul meu îl meriți !

TASSO. Mai bine vreau să fiu așa cum sînt
 Decît s'auz că n'am un suflet nobil.

ANTONIO. Tu, Tasso, ești prea tînăr ca să poți
 Un drum mai bun acuma să găsești.

TASSO. Prea tînăr nu, căci nu mă'nchin la idoli.
 Și știu să'nfrîng mîndria prin mindrie.

ANTONIO. Acolo unde lira hotărește
 Tu ieși mereu din luptă 'nvingător.

TASSO. Nu-mi laud brațul, fiindcă n'a făcut
 Nimic ; dar totuși mă încred în el.

ANTONIO. Pricep : tu crezi că iar vei fi cruțat
 Ca'n mersul tău trîndav de pîn'acum.

TASSO. Eū simt prea bine-acum că sînt *un om*.
 Și n'aș fi vrut să'ncerc cu tine soarta
 Pe care-a' mele arme vor avea-o :
 Dar focul tu din ce în ce l'ațiți.
 Și până'n suflet ard. În pieptul meu
 Se zbate-un jalnic dor de răzbunare !
 Ești om ? Atunci să-mi stai în față, dîrz...

ANTONIO. Tu nu-ți dai seama-anume cine ești.

TASSO. Eū nu-s dator insulta s'o primesc,
 Și locul ăsta *tu* îl pîngărești,
 Nu eū, căci eū veniam s'aduc spre tine
 Încredere, respect și prietenie !
 Gîndirea ta insultă raiu-acesta
 Și sala asta albă și curată, —
 Iar nu simțirea mea răzvrătitoare
 Ce nu va fi de-apururi murdărită !

ANTONIO. Ce spirit mîndru într'un suflet mic !

TASSO. E încă loc de-ajuns să-l ușurezi.

ANTONIO. Prin vorbe-ades cel prost se ușurează.

TASSO. Aș vrea să văd, de ești așa de bun.

ANTONIO. Firește sînt, dar știu unde mă aflu.

TASSO. Atuncea hai de grabă după mine !

ANTONIO. Dar de-unde-ți ieî, mă rog, și dreptul ăsta ?...

TASSO. Acest motiv ascunde lașitatea.
 ANTONIO. Cel laș atacă doar cînd este sigur.
 TASSO. Renunț voios la-această ocrotire.
 ANTONIO. O, cruță locu'n care ne aflăm.
 TASSO. Să-mi erte dar și dragul loc revolta!

(Pune mîna pe sabie).

Urmează-mă! sau altfel pe vecie
 Doar ură și dispreț îți voiu purta!

Trad. de C. F.

ANDRÉ THEURIET

AMINTIRI

.. Pe vremea aceia, aveam unsprezece ani și întindeam prinzători pentru păsărele într'un crîng de pe moșia bunicului. Prinzătorile aceste le făceam dintr'o crenguță de alun îndoită și legată la capete cu o sforicică. Le înfigeam în pămînt din douăzeci în douăzeci de pași, mai cu seamă pe marginea bălței, unde știam că vin mai des păsărelele.

Intr'o seară, pe cînd eu și bunicul începusem a cerceta prinzătorile să vedem dacă s'a prins ceva, aud, într'un luminiș, niște țipete ascuțite și văd zbatîndu-se în lațul unei prinzătorii o păsărică ce se prinsese, se vede, chiar în clipa aceea. Era așa de mare ca o vrăbiuță. Din pricină că lațul fusese mai slab întins ca de obicei, sau ghiarele micuței păsărele mai tari, nu era rănită de loc. Avea spinarea castanie, capul albăstriu, ochii vioi, gușa măslinie și cite o pată galbenă pe fiecare aripă. Era un sticlete.

Cînd l'am văzut așa de frumos și zglobiū, m'am hotărît să-l țiu să-l pun într'o cușcă și să mi-l îmblînzesc. M'am rugat mult de bunicul pînă să-l înduplec să mi-l dea. La urmă s'a înduplecat și mi l'a dat zicîndu-mi:

— «Fie, țî-l dăruesc... dar n'ai să poți să-l îmblînzești de loc; e prea sălbatic și neastîmpărat...»

Se înțelege că n'am vrut s'ascult ce mi-a spus bunicul...

L'am învelit cu îngrijire într'o batistă, am alergat într'un suflet acasă și i-am dat drumul supt un coșuleț închis bine pînă a doua zi, cînd să-i cumpăr cușcă.

Toată noaptea n'am dormit gîndindu-mă la prizonierul meu. Au-

zisem că sticleții au un dar minunat la cîntare, și dacă-l îmblînzeam, mă puteam desfăta și eu cu cîntecul lui.

Cum s'a luminat de ziuă, am alergat la coșuleț. Bietul sticlete nu dormise mai bine decît mine; zbura de colo pînă colo pe supt coșuleț, lovind neastîmpărat cu ciocușorul în părății închisorii lui.

Tot ce-am avut economisit, a fost cheltuit pentru cumpărarea unei cuști și atîtor altor mici lucruri trebuitoare micului meu prieten!..

L'am mutat în ea pe oaspetele meu, și pînă să se deprindă cu noua-i locuință, am alergat în pod ca să mai răsfoiesc prin cărțile de zoologie, să pot cunoaște obiceiurile și gusturile drăgălașului meu prins!

Am învățat pe de-a rostul că sticletele e foarte zglobiu și cîntă de dimineața pînă'n seară, că-și face cuibușorul în frunzarul copacilor celor mai stufoși, un cuib rotund, tare, căptușit pe dinafără cu mușchi și pe dinnăuntru cu fulgi și pînze de paiajen și femeia face de la 5 pînă la 6 ouă cenușii-roșcate cu punctulețe negre la capete.

...M'am coborît apoi din pod și m'am întors la prizonierul meu. Agățat cu piciorușele de sirmele închisorii, micul captiv bătea din aripi așa că vărsase toată apa din farfurioare și-și împrăștiase grăunțele.

— «Poate că nu-î place mîncarea... În cărți spune că mîncă ghindă, flori...» — îmi zisei în gînd.

Nu mai decît am alergat în pădure și i-am adus ghindă. Cînd m'am întors, nelișiștea micuțului meu crescuse. Se arunca cu toată puterea asupra grătiilor cuștii, și în această frămîntare își zmulse coada și pufușorul de pe piept. Obosit, din vreme în vreme fugea într'un colț, deschidea cu putere ochisorii lui negri și privirea lui parcă-mi spunea: — «Dar lasă-mă.., nu mai chinui.., dă-mi drumul!..»

M'am făcut că nu pricep. Am plecat de lingă dînsul cu speranța că peste noapte se va liniști... Des de dimineață am alergat la el... Pe scîndurica care sluja drept podea micii lui locuințe, nemișcat, cu pleapele închise care-î acopereau ochisorii lui negri, sticletele murise, în mijlocul grăunțelor risipite și neatînse. Sălbatica păsărică, pentru că nu putuse trăi închisă, se lăsase să moară de foame...

Am simțit o durere adîncă în suflet; aveam pe conștiință agonia-i dureroasă...

Multă vreme, după aceia, nu puteam să văd o păsărică fără să nu-mi facă rău.

...Și astăzi, după atîția ani, cînd aud cîntecul drăgălaș al sticletelui, îmi amintesc de această întîmplare din copilăria mea, și un simțimînt nelămurit de remușcare mă stăpînește...

CRONICA VESELĂ

SFÎRȘITUL UNEI PENIȚI

*Avea un vîrf mai ascuțit ca acul
Și se primbla voioasă pe hîrtie;
Dar într'o bună zi a dat de dracul,
Cînd începu un biet poet să scrie.*

*Se scobora mereu în călimară
Și încărca cerneală neagră 'n spate.
Apoi pornia, — și într'o zi de vară
A feștelit trei-zeci de coli curate.*

*Sărmanul vîrf! Eu mă gîndesc lu dînsul
Cum se purta poetul de despotic!
Și cum, la urmă, îl prinsese plînsul,
Cînd a ajuns să scrie rond și gotic.*

*Tîrziu penița fu zvîrlită jos.
O glorie se urcă, alta cade.
În ori-ce caz, sfîrșitul e duios,
Iubitul meu poet Stamatiade!*

IVAN TURBINĂ.

RĂSPUNSURI

D-lui D. C. Z. — Primim, cu plăcere, astfel de lucrări.